

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ
ХАРКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

16.03.2017 № 28-р/к

Справа № 2/02-31-16

м. Харків

Про закриття провадження у справі

Адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання другого відділу досліджень і розслідувань від 01.03.2017 № 102 про попередні висновки у справі № 2/02-31-16, розпочатої за ознаками вчинення ПУБЛІЧНИМ АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» (надалі – АТ «ОЩАДБАНК») порушення законодавства про захист економічної конкуренції, та матеріали цієї справи,

ВСТАНОВИЛА:

За результатами розгляду заяви фізичної особи [REDACTED] (вх. від 24.12.2015 № 5355/Ф-365) про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (надалі - Заява), на підставі подання другого відділу досліджень та розслідувань від 10.02.2016 № 78 за ознаками вчинення АТ «ОЩАДБАНК» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку послуг з приймання платежів, адміністративною колегією Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України прийнято розпорядження від 11.02.2016 № 34– рп/к про початок розгляду справи № 2/02-31-16 (надалі - Справа).

Дії АТ «ОЩАДБАНК» полягають у встановленні економічно необгрунтованої завищеної вартості комісійної винагороди за послуги з приймання платежів від побутових споживачів за спожитий газ.

В ході розгляду Справи встановлено наступне.

Відповідно до Виписки з Єдиного державного реєстру юридичних та фізичних осіб-підприємців АТ «ОЩАДБАНК» є юридичною особою та зареєстроване 31.12.1991, реєстраційний № 1 070 120 0000 016740. Ідентифікаційний код – 00032129. Місцезнаходження: 01001, м. Київ, вул. Госпітальна, 12 Г. Основним видом діяльності є інші види грошового посередництва (код за КВЕД 64.19).

У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» АТ «ОЩАДБАНК» є суб'єктом господарювання.

Дослідження ринків послуг з приймання платежів від побутових споживачів за спожитий газ, визначення територіальних (географічних) та товарних меж ринків здійснюється відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (надалі – Методика).

Об'єктами дослідження монопольного (домінуючого) становища є:

- послуги з приймання платежів від побутових споживачів за спожитий природний газ;

- суб'єкти господарювання, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг з приймання платежів від побутових споживачів за спожитий газ, а саме банківські установи та підприємства поштового зв'язку.

Споживачами цієї послуги є фізичні особи – споживачі послуг постачання природного газу.

Відповідно до пункту 1.24 статті 1 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» переказ коштів - рух певної суми коштів з метою її зарахування на рахунок отримувача або видачі йому у готівковій формі.

Згідно зі статтею 3 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» кошти існують у готівковій формі (формі грошових знаків) або у безготівковій формі (формі записів на рахунках у банках). Гривня як грошова одиниця України (гривня) є єдиним законним платіжним засобом в Україні, приймається усіма фізичними і юридичними особами без будь-яких обмежень на всій території України для проведення переказів та розрахунків. Таким чином, операції з приймання готівки для подальшого переказу через пункти приймання готівки в межах України повинні здійснюватися лише в гривнях.

Відповідно до пункту 1 Постанови Національного банку України «Про врегулювання питань щодо приймання готівки для подальшого її переказу» від 12.02.2013 № 42, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України від 06.03.2013 за № 372/22904 (надалі – Постанова), операції з приймання готівки в гривнях для подальшого її переказу за допомогою платіжних пристроїв та через пункти приймання готівки (робоче місце працівника, облаштоване платіжним пристроєм, який дає змогу ініціювати переказ) здійснюють виключно:

- банки;
- комерційні агенти банків - юридичні особи, які уклали агентські договори з банками;
- небанківські фінансові установи, які відповідно до законодавства України отримали ліцензію відповідного органу на переказ коштів і є платіжними організаціями та/або учасниками платіжної системи та здійснюють свою діяльність відповідно до узгоджених Національним банком України правил платіжної системи.

У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» товаром є будь-який предмет господарського обороту, в тому числі послуги; товарні межі ринку – сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.

Послуга з приймання платежів від побутових споживачів за спожитий природний газ є товаром, який має єдине функціональне призначення, фізичні, технічні і експлуатаційні характеристики, умови споживання та реалізації.

Враховуючи, що зазначена послуга не є взаємозамінною з іншими товарами (послугами), товарними межами ринку у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є послуги з приймання платежів від побутових споживачів за спожитий природний газ.

Відповідно до пункту 6.1 Методики, територіальні межі ринку певного товару (послуги) визначається шляхом установлення мінімальної території, за межами якої, з точки зору споживача, придбання товару (послуги) є неможливим або недоцільним.

Державними будівельними нормами «Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень» ДБН 360-92, затвердженими наказом державного комітету України у справах містобудування і архітектури від 17.04.1992 № 44, встановлена величина максимально допустимих радіусів обслуговування для відділень зв'язку та філіалів банків - 500 м.

Отже, для споживачів, які знаходяться поблизу певного відділення банку, є недоцільним отримання послуг зі здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки у відділеннях банків, розташованих на відстані, що перевищує 500 м. від відділення банку, щодо якого визначається монопольне становище.

Внаслідок того, що послуги зі здійснення операцій з приймання готівки є послугами, що користуються значним попитом та необхідні як фізичним особам, так і юридичним особам, які здійснюючи господарську діяльність проводять розрахунки шляхом переказу готівки для сплати відповідних платежів, суб'єкти господарювання, що мають право надавати такі послуги, мають схильність до локалізації в межах крокової доступності для споживача отримання послуг, оскільки під час вибору місця отримання таких послуг істотними є такі фактори, як:

- час, необхідний споживачам, щоб дістатися до відділення банку;
- розмір транспортних витрат, які несуть при цьому споживачі;
- розташування суб'єктів господарювання, що мають право надавати послуги зі здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки в межах значної зосередженості в одному місці об'єктів інфраструктури в сфері торгівлі, надання послуг, будівництва, нерухомості, надання послуг, виробничої діяльності адміністративно-територіальної одиниці.

На території Харківської області АТ «ОЩАДБАНК» здійснює надання послуг з приймання платежів через 242 відділення.

Враховуючи наведене, територіальними межами ринків послуг з приймання платежів від побутових споживачів за спожитий природний газ є територія, обмежена п'ятисот метровою відстанню від відділень АТ «ОЩАДБАНК», що знаходяться в межах Харківської області.

Листом від 09.02.2015 № 11-3-13/235-1255 АТ «ОЩАДБАНК» повідомив про те, що його конкурентами на ринку послуг з приймання платежів є ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КБ «ПРИВАТБАНК», ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «МЕГАБАНК», УДППЗ «УКРПОШТА».

Враховуючи обмежену кількість учасників ринків послуг з приймання платежів від побутових споживачів за спожитий природний газ, АТ «ОЩАДБАНК» відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» має ознаки монопольного (домінуючого) положення на зазначених ринках.

В Заяві споживач повідомив, що в листопаді 2015 року зі споживачів банківські установи додатково почали стягувати комісійну винагороду за послуги з приймання платежів від побутових споживачів за спожитий природний газ.

Листом від 03.02.2016 № 11/3-29/10-99БТ АТ «ОЩАДБАНК» повідомило, що протокольним рішенням Комітету тарифної та продуктової політики АТ «ОЩАДБАНК» від 20.11.2015 з 26.11.2015 за приймання платежів від побутових споживачів за спожитий природний газ стягується комісійна винагорода у розмірі 3,00 грн. за платіж.

При цьому, наявна можливість оплати населенням за спожитий природний газ через інформаційно-платіжні термінали самообслуговування АТ «ОЩАДБАНК» на безоплатній основі.

Крім того, протокольним рішенням Комітету тарифної та продуктової політики АТ «ОЩАДБАНК» від 18.12.2015 встановлено, що приймання платежів від фізичних осіб за спожитий природний газ на користь газопостачальних підприємств та їх структурні підрозділи, з якими укладені договори через інформаційно-платіжні термінали, вартість послуги не тарифікується.

Отже, наявність в діях АТ «ОЩАДБАНК» ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з приймання платежів, не доведена.

Відповідно до статті 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції підлягає закриттю без прийняття рішення по суті, якщо, зокрема, не доведено вчинення порушення.

На подання про попередні висновки у справі № 2/02-31-16, направлене разом із супровідним листом від 02.03.2017 № 02-26/2-684, АТ “ОЩАДБАНК” заперечень та зауважень не надало.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7, 12, 12¹, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» (зі змінами), статтями 48, 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (зі змінами), пунктом 36 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету від 19.09.1994 № 5, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 № 169-р) (зі змінами), адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

Закрити провадження у справі № 2/02-31-16.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зазначеного Закону рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Головуюча колегії

Н.О. Трегубець